

Editorial

Editorial	3
-----------------	---

Stati

Angela Almašiová, Katarína Kohútová, Daniel Markovič: Postoje študentov a študentiek sociálnej práce voči utečencom	5
Martina Žáková, Daniela Strýčková: Reflektovanie sociálnej práce sociálnymi pracovníkmi pracujúcimi s azylantmi a s cudzincami, ktorým bola poskytnutá doplnková ochrana	19
Jaroslava Štastná, Eva Křížová: Přístupy uplatňované v sociální práci: eklektismus teoretických východisek a různorodost praxe očima studentů sociální práce	30
Olga Hubíková, Jana Havlíková: Reflektivní praxe v sociální práci: diskuse na příkladu sociální práce s lidmi v hmotné nouzi	42
Ivana Taševská: Mediální obraz střídavé péče	58

Recenze

Veronika Kmetóny Gazdová: Demokracia kontra partokracia v sociálnom kontexte.	71
Eva Klimentová: Anna.	73

Online prakticko-publicistická část časopisu	76
---	-----------

Naše poslání a cíle	77
----------------------------------	-----------

Zaměření příštího čísla	78
--------------------------------------	-----------

Editorial

Editorial	3
-----------------	---

Papers

Angela Almasiova, Katarina Kohutova, Daniel Markovic: The Attitudes of Social Work Students Towards Refugees	5
---	---

Martina Zakova, Daniela Stryckova: Reflections on Social Work of Social Workers Working with Refugees and Foreigners with Subsidiary Protection	19
---	----

Jaroslava Stastna, Eva Krizova: Approaches Used in Social Work: Ecclectic Theories and Diversity in Practice as Viewed by Students	30
--	----

Olga Hubikova, Jana Havlikova: Reflective Practice in Social Work: Discussion Based on the Example of Social Work with People in Material Need	42
--	----

Ivana Tasevska: Media Image of Shared Custody	58
--	----

Book Reviews

Book Reviews	71
--------------------	----

Online Practical-Journalistic Part of the Journal	76
--	-----------

Our Mission	77
--------------------------	-----------

Next Issue Focus	78
-------------------------------	-----------

Postoje študentov a študentiek sociálnej práce voči utečencom

The Attitudes of Social Work Students Towards Refugees

Angela Almašiová, Katarína Kohútová, Daniel Markovič

PhDr. Angela Almašiová, PhD.,¹ pôsobí ako odborná asistentka na Katedre sociálnej práce Pedagogickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku. Jej pedagogická a výskumná činnosť je zameraná hlavne na sociologické východiská sociálnej práce, pregraduálnu prípravu sociálnych pracovníkov a postavenie profesie sociálnej práce v spoločnosti.

Mgr. Katarína Kohútová, PhD.,² vyštudovala jednodoborovú psychológiu na Univerzite Palackého v Olomouci. Sociálnu prácu postgraduálne študovala na Katolíckej univerzite v Ružomberku. V súčasnosti pôsobí ako odborná asistentka na Katedre sociálnej práce Pedagogickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku. Jej pedagogická činnosť je zameraná predovšetkým na psychologické aspekty sociálnej práce, v rámci výskumnej činnosti sa venuje hlavne kvalite života, syndrómu vyhorenia, nezamestnanosti a výskumu postojov.

Mgr. Daniel Markovič, PhD.,³ vyštudoval učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov a sociálnu prácu. Kariérové poradenstvo študoval na Univerzite Palackého v Olomouci a na Štokholmskej univerzite. Od roku 2009 pôsobí na Ústave sociálnych vied Katolíckej univerzity v Ružomberku, v súčasnosti ako odborný asistent. Jeho oblasťami záujmu sú kariérové poradenstvo a problematika menšín a marginalizovaných skupín z aspektu sociálnej práce.

Abstrakt

V predkladanej práci autori sústredili pozornosť na postoje študentiek a študentov sociálnej práce voči utečencom. Poznanie ich postojov je dôležité vzhľadom na to, že sociálni pracovníci zohrávajú významnú úlohu pri zabezpečovaní ochrany a primeranej starostlivosti o utečencov. Teoretická časť má za cieľ pojmovo a myšlienkovito uchopiť koncept problematiky postojov voči utečencom so zameraním na vyššie uvedenú špecifickú cieľovú skupinu. Teoretická časť tvorila poznatkovú, štatistickú a východiskovú bázu ku kvantitatívne orientovanému výskumu, ktorého primárnym cieľom bolo identifikovať postoje študentiek a študentov sociálnej práce voči utečencom a takisto zistiť prípadný vplyv vybraných demografických charakteristík k tomuto postoju. Metodologickým nástrojom bol dotazník vlastnej konštrukcie, ktorý mal podobu sémantického diferenciatu, čo je jedna zo štandardných metód na meranie postojov. Empirická časť bola rozdelená do troch etáp. V prvej etape bola realizovaná deskripcia sémantického diferenciatu a popísané významné rozdiely vzhľadom na pohlavie, bydlisko, vierovyznanie a študijný odbor. Za účelom sprehľadnenia

¹ Kontakt: PhDr. Angela Almašiová, PhD., Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta, Katedra sociálnej práce, Hrabovská cesta 1, SK-034 01 Ružomberok; angela.almasiova@ku.sk

² Kontakt: Mgr. Katarína Kohútová, PhD., Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta, Katedra sociálnej práce, Hrabovská cesta 1, SK-034 01 Ružomberok; katarina.kohutova@ku.sk

³ Kontakt: Mgr. Daniel Markovič, PhD., Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta, Ústav sociálnych vied, Hrabovská cesta 1, SK-034 01 Ružomberok; daniel.markovic@ku.sk

a zjednodušenia získaných dát bola v druhej etape výskumu realizovaná faktorová analýza, na základe ktorej boli identifikované tri faktory. V tretej etape bola realizovaná regresná analýza s cieľom zistenia vplyvu vybraných demografických charakteristík na postoje v kontexte troch získaných faktorov. Výsledky výskumu sú diskutované v záverečnej časti príspevku.

Kľúčové slová

utečenci, sociálna práca, postoje, študenti, migranti

Abstract

The authors focus on attitudes of students of social work towards refugees. Knowing their attitudes is important because social workers play an important role in ensuring protection and adequate care of refugees. The theoretical part aims to conceptually and intellectually grasp the concept of public attitude towards refugees. It consisted of knowledge-based, statistical and baseline fundamentals of quantitatively oriented research, whose primary aim was to identify the attitudes of students of social work towards refugees and also identify the possible impact of selected demographic characteristics on this attitude. Methodological tool was the questionnaire of our own design in the form of semantic differential, one of the standard methods for measuring attitudes. The empirical part was divided into three steps. In the first phase, there was implemented a description of semantic differential and significant differences were described according to gender, place of residence, religion and study field. In the second phase, in order to clarify and simplify data that were collected the factor analysis was implemented, based on which three factors have been identified. In the third phase, there was a regression analysis implemented to investigate the impact of selected demographic characteristics on the attitudes in the context of the three factors.

Keywords

refugees, social work, attitudes, students, migrants

ÚVOD

Študenti a študentky sociálnej práce, teda budúci vykonávatelia profesie sociálnej práce, sa v svojej profesionálnej praxi stretnú s príslušníkmi rôznych cieľových skupín, medzi ich klientov môžu patriť aj utečenci a migranti. Výskumy verejnej mienky signalizujú pretrvávajúce predsudky slovenskej majoritnej spoločnosti k utečencom, nás zaujímalo, aké postoje k uvedenej skupine majú študenti sociálnej práce, pretože akceptácia a nehodnotiaci prístup patria medzi základné hodnoty sociálneho pracovníka vo vzťahu ku klientom. Cieľom výskumnej štúdie je analyzovať postoje študentov a študentiek sociálnej práce k utečencom.

V roku 2015 zaskočila Európanov migračná kríza. Státisíce osôb z Afriky a z Ázie sa vybrali za lepším životom balkánskou trasou alebo cez Stredozemné more, ich cieľom bola najmä západná Európa. V médiách sa striedavo používali označenia migračná a utečenecká kríza, Európa pritom zažíva iba časť globálneho migračného hnutia. Podľa odhadov oddelenia populácie OSN (UN DESA, 2015) žije vo svete 244 miliónov medzinárodných migrantov. Počet ľudí, ktorí migrovali do zahraničia, sa od roku 2000 do roku 2015 zvýšil o 41 %. V prípade, že by medzinárodní migranti založili fiktívny štát, vytvorili by po Číne, Indii, USA a Indonézii piatu najľudnatejšiu krajinu sveta. Odhadovaný počet vnútorných migrantov (t. j. migrantov v rámci krajiny, ktorej sú občanmi) je podľa UN DESA 763 miliónov. Spolu s medzinárodnými migrantmi je na svete asi miliarda migrantov – každý siedmy človek na planéte je teda migrant. Problematika migrácie do Európy rezonovala v rokoch 2015 a 2016 aj v médiách, o stanoviská k nej sa delili politici, ekonómovia a zástupcovia tretieho sektora. Podľa výskumu 2muse (2015) *Postoje slovenskej verejnosti k utečencom* väčšinu informácií získavajú Slováci hlavne zo slovenských médií. Sociálnu prácu vo verejnej

Reflektovanie sociálnej práce sociálnymi pracovníkmi pracujúcimi s azylantmi a s cudzincami, ktorým bola poskytnutá doplnková ochrana¹

Reflections on Social Work of Social Workers Working with Refugees and Foreigners with Subsidiary Protection

Martina Žáková, Daniela Strýčková

Doc. PhDr. Martina Žáková, PhD.,² pracuje ako docentka na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity v Trnave. Od roku 2002 sa venuje problematike utečenectva a sociálnej práci so žiadateľmi o azyl a azylantmi. Má praktické skúsenosti s prácou s cudzincami na rozvojovom projekte v Phnom Penhe v Kambodži a v Kwale v Keni.

Mgr. Daniela Strýčková³ je študentkou 3. ročníka dennej formy doktorandského štúdia na Katedre sociálnej práce Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity v Trnave.

Abstrakt

Sociálna práca s azylantmi a cudzincami s poskytnutou doplnkovou ochranou je novším poľom sociálnej práce na Slovensku. Sociálna práca v tejto oblasti je poskytovaná prostredníctvom sociálnych pracovníkov pracujúcich pre dve mimovládne organizácie.

Cieľom tohto výskumu bolo zistiť, ako sociálni pracovníci pracujúci s azylantmi a s cudzincami s poskytnutou doplnkovou ochranou reflektujú svoju prácu. Zamerali sme sa aj na to, ako sociálni pracovníci reflektujú svoju pracovnú náplň, čo vo svojej práci považujú za najdôležitejšie a čo je v ich práci problémové.

Použili sme kvalitatívnu výskumnú stratégiu. Uskutočnili sme polo-štrukturované rozhovory so sociálnymi pracovníkmi. Všetci respondenti mali ukončené minimálne bakalárske vzdelanie. Väčšina sociálnych pracovníkov z tohoto poľa sociálnej práce na Slovensku bola súčasťou tohoto výskumu. Získané dáta sme zapísali metódou doslovnej transkripcie. Následne boli dáta kódované použitím programu Atlas.ti a kategorizované pomocou otvoreného kódovania.

Zistenia opisujú, ako sociálni pracovníci vidia svoju prácu, svoje úlohy a poskytované služby, v čom vidia základ svojej profesie.

Kľúčová slova

azyl, doplnková ochrana, azylant, Slovensko, reflektivita

¹ Výskum bol vypracovaný v rámci projektu APVV – 0524-12 Identita sociálnej práce v kontexte Slovenska.

² Kontakt: Doc. PhDr. Martina Žáková, PhD., Katedra sociálnej práce, Univerzitné nám. 1, 917 01 Trnava; martina.zakova@truni.sk

³ Mgr. Daniela Strýčková, Katedra sociálnej práce, Univerzitné nám. 1, 917 01 Trnava; daniela.stryckova@tvu.sk

Abstract

Social work with refugees and foreigners with subsidiary protection is a quite new field of social work in Slovakia. Social workers working with these clients are social workers who work for two nongovernmental organizations.

The aim of this research was to find out how social workers working with asylum seekers and foreigners with granted subsidiary protection reflect their work. The authors also focused on how social workers reflect their workload, what is the most important feature of their work and what problems they encounter in the course of their work.

We used a qualitative research strategy. We used semi-structured interviews with social workers. All respondents had received at least a bachelor's degree. Most social workers in the field of social work in Slovakia formed a part of the research. The obtained data was recorded word by word using a transcription method. Subsequently, the data was encoded by using the Atlas.ti program and categorized by open coding.

Findings describe how social workers see their work, their tasks and services what they consider as a core of their profession.

Keywords

asylum, subsidiary protection, refugee, Slovakia, reflecting

ÚVOD

Sociálna práca je disciplínou, ktorá sa začala na Slovensku študovať na vysokých školách až v roku 1992. Postupne sa štúdium rozšírilo na viaceré vysoké školy. V poslednom období zaznamenávame však aj negatívne vyjadrenia na vzdelávanie budúcich sociálnych pracovníkov a aj na sociálnu prácu. Výskumy, ktoré by potvrdzovali alebo odmietali tieto tvrdenia, však absentujú. Aj z tohto dôvodu sme sa na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity rozhodli skúmať názory verejnosti na sociálnu prácu a sociálnych pracovníkov a rovnako aj to, ako sa sami sociálni pracovníci vnímajú a ako reflektujú svoju prácu. Našou úlohou v rámci tohto výskumu bolo zamerať sa na sociálnych pracovníkov pracujúcich s azyllantmi a cudzincami s poskytnutou doplnkovou ochranou, nakoľko ide o oblasť, o ktorú sa dlhšie obdobie zaujímate.

Hoci sa v poslednom období problematika migrácie a utečenectva dostáva viac do povedomia verejnosti, čo súvisí so súčasnou tzv. utečeneckou krízou, musíme konštatovať, že často dochádza k zamieňaniu pojmov utečenec, migrant a azyllant, a preto považujeme za potrebné vymedziť ich. Podľa zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov je azyllantom cudzinec, ktorému Slovenská republika (ďalej len SR) udelila azyl, čiže ochranu pred prenasledovaním, pričom azyl im môže byť udelený na základe definície utečenca. Podľa Dohovoru o právnom postavení utečencov z roku 1951 a Protokolu o právnom postavení utečencov z roku 1967 je utečenec osoba, ktorá sa nachádza na území iného štátu a má opodstatnené obavy z prenasledovania kvôli svojej rase, národnosti, náboženstvu, kvôli príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávaniu určitých politických názorov a kvôli nim sa nechce alebo nemôže vrátiť späť. K týmto dôvodom patrí ešte udelenie azylu z humanitných dôvodov a z dôvodu zlúčenia rodiny (zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle).

Nami skúmaní sociálni pracovníci pracujú aj s ďalšou skupinou klientov – s cudzincami s poskytnutou doplnkovou ochranou. Sú to tí cudzinci, ktorí nemajú právo na udelenie azylu, ale v ich krajine pôvodu čelili vážnemu bezpráviu, a preto potrebujú tiež medzinárodnú ochranu. Tak utečenci, ako aj azyllanti a cudzinci s udelenou doplnkovou ochranou sú osobami, ktoré jedným termínom nazývame migrantmi, hoci najčastejšie bývajú migranti chápaní ako osoby, ktoré opustili krajinu pôvodu dobrovoľne, zvyčajne najmä z dôvodu hľadania lepších ekonomických podmienok pre svoj život (Potocky-Tripodi, 2002).

Přístupy uplatňované v sociální práci: eklektismus teoretických východisek a různorodost praxe očima studentů sociální práce

Approaches Used in Social Work: Ecclectic Theories and Diversity in as Practice Viewed by Students

Jaroslava Štastná, Eva Křížová

PhDr. Jaroslava Štastná, Ph.D.,¹ působí na Filozofické fakultě a Evangelické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Vyučuje v oboru sociální práce předměty sociologie, sociální ekonomika, metody sociální práce – komunitní práce.

PhDr. Eva Křížová, Ph.D.,² je socioložkou, působící ve výuce a výzkumu na 2. LF a Evangelické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Zabývá se mj. metodologií aplikovaného výzkumu pro pečující profese a předmět metodologie sociálního výzkumu také vyučuje v oboru sociální práce.

Abstrakt

Stať tematizuje teoretická východiska sociální práce, o kterých oborová literatura pojednává jako o tzv. paradigmatech sociální práce. Autorky analyzují některé z existujících přístupů a s odkazem na specifika zaměření výuky na Evangelické teologické fakultě UK představují koncept paradigmat rozšířený o další položky. Motiv východisek sociální práce a identit sociálních pracovníků/ pracovníc se stal také impulzem pro kvantitativní šetření mezi studenty ETF UK a VOŠ Jabok. Výzkum si kládí za cíl zjistit preference jednotlivých východisek mezi studenty. Výsledky teoretické části potvrzují, že eklekticismus v propojování různých přístupů je ospravedlnitelný, ale je nutno tuto různorodost učinit přiznanou a v práci reflektovat, rovněž tak při vytváření dalších přístupů v sociální práci. Šetření mezi studenty poukázalo na některá specifika české sociální práce, jako je např. vysoká preference terapeutického paradigmatu, a do budoucna na potřebu tvořivé podpory širší skupiny přístupů v sociální práci.

Klíčová slova

paradigma, eklekticismus, profesní identita, sociální práce

Abstract

The paper reflects on theoretical background of social work which the professional literature interprets as paradigms. The authors analyzed some of the existing approaches with reference to

¹ Kontakt: PhDr. Jaroslava Štastná, Ph.D., Katedra pastorační a sociální práce, Evangelická teologická fakulta UK, Černá 9, 115 55 Praha 1; stastna@etf.cuni.cz

² Kontakt: PhDr. Eva Křížová, Ph.D., Katedra pastorační a sociální práce, Evangelická teologická fakulta UK, Černá 9, 115 55 Praha 1; krizova@etf.cuni.cz

the specifics of teaching at the Protestant Theological Faculty (PTF). They present the concept of paradigms supplemented with additional items. The theoretical background of social work and identities of social workers also became the impulse for the quantitative research among students of PTF UK and the Jabok College. The research was aimed to identify the preferences of the specific paradigms among students. Results of the theoretical part confirm the eclecticism to be acceptable, however it requires reflections on and awareness of the theoretical variability for creating other approaches in social work. The research among students has pointed out some specifics of the Czech social work, e.g. high priority of the therapeutic paradigm, and has highlighted the need for a broader and more diverse approaches in social work.

Keywords

paradigm, eclecticism, professional identity, social work

PROBLEMATIKA PARADIGMAT A PROFESNÍ IDENTITY V SOCIÁLNÍ PRÁCI

Odborná debata o teoretických východiscích oboru sociální práce obvykle zahrnuje poukazy na etablované teorie oborů psychologie, sociologie a filosofie, někdy též teologie a práva. Opakovaně se sociální práce, jako disciplína s vědeckými ambicemi, musí legitimovat i *vlastními specifickými* teoriemi, a taktéž metodami výzkumu a práce. Činí tak poukazem na unikátní mix již existujících teorií a metod, které se staly základní teoretickou výbavou sociálních pracovníků a neodmyslitelnou součástí i praxe především vysokoškolsky vzdělaných sociálních pracovníků. Soubor těchto teorií a metod podrobně rozebírají základní texty oboru (Matoušek a kol., 2013).

Eklektický charakter teoretických východisek sociální práce a praktické zaměření oboru zapříčinily, že v sociální práci během 20. století vykristalizovaly tři odlišné přístupy, o kterých Payne (1997) hovoří jako o tzv. *malých paradigmatech* sociální práce. Odlišují se jak svými filosofickými východisky, tak praktickými konsekvencemi. Připomeňme, že Payne rozlišuje 1. sociální práci jako terapeutickou pomoc, 2. sociální práci jako reformu společenského prostředí, 3. poradenské paradigma sociální práce (Matoušek, 2001:187–189).

Payne, jak je zřejmé, vybavuje obor sociální práce výrazy, které jej napojují na širší vědecké společenství. Odvolává se přitom ke klasikovi definice vědeckého paradigmatu, T. S. Kuhnovi (Kuhn, 1997). Kuhn vymezuje pojem „paradigma“ do značné míry sociologicky – tj. zkoumáním chování členů vědeckého společenství, kteří sdílejí určité pojetí a východiska nauky. Podle výzkumů těchto společenství se dá dojít k názoru, že se skládají z lidí, kteří provozují nějakou vědeckou odbornost, prošli podobným výchovným procesem, vstřebali podobnou odbornou literaturu, získali z ní tatáž poučení a byli uvedeni do oboru (Kuhn, 1997:175–176). Kuhn též připomíná, že v oboru existují různé školy, společenství, která přistupují k témuž předmětu z jiných, někdy navzájem neslučitelných stanovisek (Kuhn, 1997:176). Existence různých společenství však vytvářejí potřebnou dynamiku historických přeměn jednotlivých paradigmat v různých vědeckých oborech. K proměně dochází pod vlivem mnoha faktorů: vědeckých, politických, filosofických aj. V jejich důsledku pak narůstá inkonzistence původních paradigmat a dochází ke vzniku nových, která však starší verze zahrnují.

Naskýtají se otázky, jaká jsou specifika tohoto procesu v sociální práci, jak je v praxi vnímána teoretická základna sociální práce, jak je s tématy „paradigmatu“ v sociální práci nakládáno a jsou-li vůbec reflektovány.

Tak jako v jiných oborech, i v teorii sociální práce se promítají další vlivy – výše zmíněné vlivy politické, ekonomické, sociální a často praktické. Lze se domnívat, že je formují i představy o budoucích potřebách a směřování sociální práce. Nabízí se tak další pohled na významný aspekt „paradigmatu“, a tím je jeho otevřenost novým vlivům a poznatkům. V případě sociální práce pak

Reflektivní praxe v sociální práci: diskuse na příkladu sociální práce s lidmi v hmotné nouzi

Reflective Practice in Social Work: Discussion Based on the Example of Social Work with People in Material Need

Olga Hubíková, Jana Havlíková

Mgr. Olga Hubíková je výzkumnou pracovnící ve Výzkumném ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i. (VÚPSV) – výzkumné centrum Brno, kde se dlouhodobě věnuje především kvalitativním výzkumům z oblasti sociální práce a sociálních služeb.¹

Mgr. Jana Havlíková, Ph.D., je výzkumnou pracovnící VÚPSV – výzkumné centrum Brno. Dlouhodobě se zabývá výzkumem v oblasti sociální práce, v poslední letech zejména v agendách hmotné nouze a příspěvku na péči.²

Abstrakt

Cílem statí je přispět k prohloubení pochopení podstaty reflektivní praxe a významu jejího uplatňování sociálními pracovníky při jejich každodenní práci s klienty, a to s využitím příkladu sociální práce s lidmi v hmotné nouzi (HN). Jelikož v České republice není doposud mezi sociálními pracovníky povědomí o tom, co reflektivní praxe je, stále dostatečně rozšířeno, je pojem reflektivní praxe představen poměrně rozsáhle. Východiskem je reflektivní praxe v pojetí Fook a Gardner: od jejího teoretického zakotvení, přes praktické přínosy, až po nástroje a postupy jejího uplatňování v praxi. V kontextu reflektivní praxe, resp. její absence, je pak zvažován současný výkon sociální práce s lidmi v HN zajišťovaný Úřadem práce ČR. Při tom jsou reflexivně využity zkušenosti autorek z jejich výzkumných, publikačních, metodických a vzdělávacích aktivit zaměřených na sociální práci s lidmi v HN, které probíhaly v letech 2012–2015. V závěru textu jsou pak diskutovány možné přínosy a rovněž rizika případného zavedení postupů reflektivní praxe do prostředí sociální práce s lidmi v HN vykonávané na kontaktních pracovištích ÚP ČR.

Klíčová slova

reflektivní praxe, sociální práce, hmotná nouze

Abstract

Using social work with people in material need (MN) as an example, the aim of this paper is to deepen the understanding of both the concept of reflective practice as developed by Fook and Gardner and its significance for everyday social work practice with clients. As the general

¹ Kontakt: Mgr. Olga Hubíková, Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., Joštova 10, 602 00 Brno; olga.hubikova@vupsv.cz

² Kontakt: Mgr. Jana Havlíková, Ph.D., Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., Joštova 10, 602 00 Brno; jana.havlikova@vupsv.cz

awareness about the reflective practice amongst social workers in the Czech Republic is still rather low, this concept is introduced at length in this paper. It is summarized from its theoretical grounds, through its benefits to social work practice, to the ways of its practical use. From the perspective of reflective practice, or more specifically its absence, the current performance of social work with people in MN ensured by the Czech Labor Office (CLO) is taken into consideration. The authors of the paper utilize their own experience gained in research, publication, methodical and educational activities focused on social work in the MN help agenda that took place over the years 2012–2015. In the final part of this paper, the discussion is opened concerning the benefits as well as the risks of prospective implementation of reflective practice in social work with people in MN in the current environment of local branches of the CLO.

Keywords

reflective practice, social work, material need

ÚVOD

Téma reflektivní praxe a možností jejího uplatňování v sociální práci je tématem, které v českém prostředí není zcela nové. Z tuzemských odborníků se o systematické vzdělávání a rozšiřování poznatků o významu a postupech reflektivní praxe zasazuje především Navrátil (2009, 2010, 2013; Navrátil et al., 2014) a Janebová (2010, 2011, 2014, 2015; Navrátil, Janebová, 2010). V nedávné době k šíření tohoto přístupu přispěla i Machulová (2014). Na Slovensku se pak tomuto tématu věnuje např. Balogová (2010a, b, c). Navzdory tomu mezi sociálními pracovníky (a jejich nadřízenými a metodickým vedením) stále není povědomí o tom, co reflektivní praxe je, jakými postupy může být uplatňována, a především jaké mohou být její přínosy jak pro efektivitu práce s klienty, tak pro sociální pracovníky a sociální pracovnice samotné a jejich rozvoj jakožto profesionálů v pomáhající profesi.

Cíle stati

Touto statí navazujeme na diskusi o přístupech k reflektivní praxi a jejich potenciálních přínosech pro sociální práci, kterou v časopise Sociální práce / Sociálna práca zahájila Machulová (2014) svým článkem „Reflektivní praxe a etika ctností: možná cesta pro spojení teorie s praxí a odbornosti s lidskostí“. Cílem našeho textu je přispět k prohloubení pochopení podstaty reflektivní praxe a významu jejího uplatňování při práci s klienty a přispět k rozpoznání jak řadovými sociálními pracovníky a sociálními pracovnicemi (dále jen SP), tak jejich nadřízenými toho, že využívání reflektivní praxe není jakýmsi „luxusem“, který si sociální pracovníci mohou dopřát, pokud mají ostatní práci hotovou, ale že se jedná o esenciální součást jejich každodenní praxe, má-li tato být dlouhodobě efektivní a proklientská.

Z tohoto důvodu věnujeme poměrně velký prostor výkladu toho, co pojem „reflektivní praxe“ znamená a jakou roli tato praxe má v sociální práci. Zatímco Machulová využívala jako dominantní přístup k reflektivní praxi pojetí D. A. Schön (1991), v této statí se zabýváme otázkou možných přínosů uplatňování reflektivního přístupu v kontextu pojetí rozpracovaného pokračovatele Schön, zejm. Fook a Gardner (2007) a Maclean (2010).

Dále praktické uplatnění reflektivní praxe diskutujeme na příkladu výkonu sociální práce s lidmi v hmotné nouzi (dále jen HN) na Úřadu práce ČR (dále jen ÚP ČR). Jedná se totiž o oblast, na které lze případně přínosy, ale i možná rizika uplatňování reflektivní praxe výborně ilustrovat. A to proto, že tato oblast sociální práce je: 1. poměrně heterogenní (propojuje se posuzování nároku na dávky s individuální sociální prací, a to jak s úspěšnými, tak i neúspěšnými žadateli o dávku); 2. nepřehledná z hlediska toho, kdo je vlastně „držitelem“ moci, a to jak pro SP, tak zejména pro klienty. Rovněž klientela je velmi pestrá a rekrutuje se nejen ze sociálních skupin, které mohou být

Mediální obraz střídavé péče

Media Image of Shared Custody

Ivana Taševská

Mgr. Ivana Taševská¹ je studentka doktorského studijního programu Sociální a kulturní antropologie na Katedře obecné antropologie, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy.

Abstrakt

Cílem článku je prozkoumat, zdali a jakým způsobem je v médiích reflektována v české společnosti problematika střídavé péče. Ve studii předkládám výsledky kvalitativní a kvantitativní analýzy vybraných médií a odborných prací, vydávaných v České republice po roce 2011, tedy v období významných změn v legislativě týkající se střídavé péče. Analýza ukázala na podobnosti, ale i odlišnosti v obsahovém a stylistickém zpracování tématu střídavé péče v médiích určených jak široké, tak odborné veřejnosti.

Klíčová slova

střídavá péče, mediální obraz, analýza, stereotypy

Abstract

The aim of this paper is to show whether and in which way shared/joint custody is reflected in the mass media targeting men and women in Czech society. The article presents the results of a qualitative and a quantitative analyses of selected media and specialized works published in the Czech Republic after 2011, that is, during a period when important changes in the legislation related to the shared custody were under way. The analyses identified similarities and differences in the content and style in which the issues of this institute are covered in media aimed both at the general and specialized public.

Keywords

shared/joint custody, media image, analysis, stereotypes

¹ Kontakt: Mgr. Ivana Taševská, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, Katedra obecné antropologie; U kříže 8, 150 00 Praha 5; ivana.tasevska@sukl.cz